

HORŮV KŮŇ

Františka Vrbenská
Lucie Lukačovičová

HOŘÍCI KŮŇ

Františka Vrbenská
Lucie Lukačovičová

HORŮV KŮŇ

Františka Vrbenská
Lucie Lukačovičová

Copyright © Lucie Lukačovičová, Františka Vrbenská, 2017

Cover Illustration © Žaneta Kortusová, 2017

Cover Art © Lukáš Tuma, 2017

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, 2017

ISBN 978-80-7557-448-0 (pdf)

Obsah

- I. NAVARRA Válečné tažení
- II. ARTASONA Obléhání
- III. INFERNUKO ZUBIA Rudý býk
- IV. JACA Vůně bylin
- V. SIERRA DE SAN MIGUEL Lov na kance
- VI. HUESCA Démon přichází
- VII. ZELHAYBURU Slzy svěťice
- VIII. BIDARRAY Advent
- IX. TUDELA Oslavy a svátky
- X. NIVE Svatba
- XI. PALLARS Vyjednávání
- XII. EBRO Zatopená stezka
- XIII. SUVERTE Hosté u krbu
- XIV. RIBAGORZA Zlatá kraslice
- XV. ARÁN Odkaz předků
- XVI. SIERRA DE LA DEMANDA Usedlost v horách
- XVII. BROTTÓ Klášter Svatého kříže
- XVIII. ZUGARRAMURDI Jeskyně čarodějnic
- XIX. AÍNSA Deštivé údolí
- XX. SANTIAGO DE COMPOSTELA Sůl v lastuře
- XXI. MANJARÍN Kde bývaly ovce
- XXII. MEDINACELI Pochodeň na prahu
- XXIII. NUMANTIE Řím vítězí
- XXIV. ARLOBI Rej světlušek
- Epilog
- Slovník
- Františka Vrbenská (*1952)
- Lucie Lukačovičová (*1980)

Poděkování

*Vojtěchu Půlpánovi za odborné posouzení bojových scén
a cenné rady*

*Jiřímu Vrbenskému za inspirativní konzultace a počítačovou
podporu*

Pyrenejský poloostrov 1017

hranice Francie

hranice oddávající křesťanské
a muslimské území

hranice jednotlivých království,
hrabství a tolfas

- 1 RIBAGORZA
- 2 PALLARS SOBIRA
- 3 PALLARS JUSSA
- 4 SOBRARBE

AKVITÁNIE

GASKOŇSKO

HRABSTVÍ
KASTILIE

HRABSTVÍ
NAVARRA

ASTURIE

KRÁLOVSTVÍ
GALICIE A LEÓN

León

Duro

Salamanca

TOLEDO

Madrid

Toledo

BADAJÓZ

Badajóz

CÓRDOBA

Córdoba

Sevilla

GRANADA

Granada

MÁLAGA

Málaga

BENENÍ-
SAMARADÍH

VALENCIE

Valencie

ZARAGOZA

Zaragoza

TORTOSA

Barcelona

HRABSTVÍ
BARCELONA

ARÁN

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Tudela

Logroño

Pamplona

Jaca

ARAGON

Aragon

Medinaceli

Soria

Logroño

Tudela

Huesca

Elvira

Zaragoza

Valencie

Tortosa

Barcelona

Arán

Cinca

Lérida

Elvira

Huesca

Sancho, král Navarry, za pomoci Gaskoňců postavil vojsko proti Saracénům, zničil Španělsko a vrátil se domů obtížený kořistí a opatřený slávou. Od těch časů ho zvali Velikým.

Adémar de Chabannes

I. NAVARRA

VÁLEČNÉ TAŽENÍ

Klap-klap, chrasty chřest.

Spin de Mul se sune po stezkách vysokých hřebenů. V tichu čirém jako horské jezero se kostřbaté zvuky netvorových kroků rozléhají k útesům a do zelených hnízd kotlin. Kopyty ryje stopy do kamene, baldachýn puchu ho obestírá. Supi se před ním ukryjí mezi oblaky a vlci zrychlí běh. Jde, jako by ďábla nosil. Je horší než *sorgina* z pustin, která člověka zakleje. Horší než *maitagarri*, vodní víla, co tě sladce umiluje. Stokrát horší než *Bassa Jaune*, huňatý pán hvozdů, protože ten pouze rozsápá tělo.

Když slunce navlékne mokrý rubáš nebo měsíc leží ve smolných peřinách, slézá kouzelnická zrůda Spin de Mul až do nížin, na pěšiny, po kterých putují pocestní. Kdokoli z nich, ať už má kutnu, žebráckou berlu, krpce od hnoje, vůz se zbožím či při boku čepel, každý touží vyhnout se mu.

Kdo by si taky přál jít vstříc smrti své duše?

Nikoho nenapadne, že záhuba se vydá za ním. Spin de Mul ho uloví na háček vášně či obav.

* * *

Sancho, král Navarry, poslal saracénskému vládci Cordóby vazalské poplatky. Vybral je podle svého: psa s uřezanýma ušima a chvostem. Syn Garcíi Rozechvělého z rodu Jiménezu

už nebude leníkem muslimů ani kohokoli jiného. A nebude slepě poslouchat ani samotného papeže.

Cordóbský chalífát je nádherný jako svatební koláč na stole císařově. Jenže střídka časem popraskala a začíná se lámat. Nesmírné dědictví al-Andalus, země mezi Pyrenejemi a oceánem, kdysi zabrané ve jménu Alláhově, se pomalu drobí na knížectví a království *taifas* – rozlehlá i docela skromná.

Kraj světa byste nenašli větší a sličnější město nežli Cordóbu...

Její stinné zahrady teď ale vyplenila hladová luza, spravedlivě rozhořčený lid. Vypálili letohrádky, vykáceli stromy. Vyjedli ryby z mramorových nádrží a trosky fontán potřísnili lejny. Mrtví z pouličních bitek ucpali průchody k náměstím. Mladičkový následník, co stále nebyl chalífou, dřepěl za mřížovím z alabastru a hryzal si prsty. A pak ho zabili.

Když vzpoury zachvívají říšemi, někdo upadne a jiný šplhá vzhůru pro kořist. Navarrský král Sancho Garcés, vladař Pamplony, je mladý a smělý jako orel na jeho zlatém praporci. Napřímí se a po čem sáhne, to pevně sevře v pěsti. Kolem dokola je z čeho brát!

Tohle vám poví ryšavý a poďobaný Egokiňe Hrom, pěšák jeho královské Výsosti Sancha:

„Posaďte desítku chlapů, co si nenechají foukat do kaše, na ouzskou lavici. Předložte jim velikánskou mísu šťavnatejších uzenek, džbán sladkého vína a pár pohárků. Za chvilíčku se vrtějí, poposedávají, postrkují se boky i loktama. Hrábnou do uzenek, nejdřív zdvořile, dej si, pane! Hnedle je budou vytahovat jeden druhému zpod prstů. Číše si uchmátnou kľofani, co ostatní předčej tvrdým čelem. Ten nejsilnější a nejváženější zbaští nejvíc masa, spláchne je vínkem líp než ty druhý. Začnou se mračit a štulcovat. Nakonec si dají do zubů a zmydlej i krčmáře.“

Vládci nebývají jinačí než prostáci, jen mají na rvačku místo pěstí armády. Pokud se nedostává zdatných vazalů, najmou si žoldnéře. Sancho Garcés verboval na severu velkého pohoří Auñamendiak, co se rozkračuje od moře k moři. Zrodilo se ze srdce a těla Rudého pána, *Jaune Gorri*. Boky horstva se ježí černými borovicemi, olivové háje si navléklo na nohy. Otvírá dokořán zřítelnice jezer a bělostné štíty cení k nebesům jako žraločí zuby.

S vojskem vyrazil Sancho rovnou na jih k pomezí Franské říše, dobývat na muslimech hrabství Sobrarbe. Dlouhé roky se o luzná lesnatá údolí přetahoval emír ze Zaragozy s křesťany. Kraj vypadal jako spíž, ve které se poštěkali loupežníci. Nikde nikdo, podupané střepy. Vítr tam hvízdal na vlky.

* * *

„Hej, mlíčňáku, kterejpak ty jseš? To už náš král neví, jakej potěr by nabral mezi lučištníky? Ale výdrž máš, pochod tě neunaví. A slyšel jsem tě brebentit – přišel jsi z kopců pod Irati, co?“

„Tak. Ale už se tam nejspíš nevrátím.“

Zvědavý kolohnát od pěšáků se chápavě zašklebí. Obličej má pod ryšavými vousy kostnatý, podobaný jako jahoda.

V hrbatém kraji plavých skal a tisových porostů platí nepsaná *fueros*, všichni je dodržují. Hospodářství připadá prvorozenému. Mladším synům přísluší námezdně zabíjet pro mocné pány.

Než opustil domov, ovázal Iranzu Vigilaz kolem své jablůňky za humny stuhu na sedm uzlů a pohladil rozpukanou kůru. Do kapsáře zastrčil střep střešní tašky z rodného domu, s ním čest a jméno rodiny. Druhý z bratří odešel už předloni s drátěnou košilí, kterou zdědil po tátovi; zem se po Danelovi

slehla. Zabili ho? Usadil se? Válčí někde? Kdo ví! Nováčci jsou nejspíš po ruce, ať na ně míří šprýmy společníků nebo zbraň protivníka.

„Na co takový černý vyhlídka?“ Nazrzlý habán se podrbá na temeni. „Mezi vojáky potkáš dost krajanů, aby sis nepřipadal samotinkej. V boji kryje kamarád kamarádu záda, v táboře se rozdělej o vodu i mouku. Akorát špatný je bát se.“

„Horší je nemít o ničem ponětí, ani o strachu!“ Iranzu se prát uměl, máločím se trápil. „Jde o to, nechat si v hlavě rozsvíceno, nenechat se zmást. A když přituhne – hup, rázem všechno stihnout, tlouct kolem sebe vpravo vlevo!“

Jeho nový společník se rozchechtá: „Zelinka nevopeřenej, a ví svoje! Koukám, že ty jsi taky z těch, co by je blesk třeba zabil, ale nepřevrátil.“

Ledva člověk pohlédne do světa, hned aby bojoval. Do smrti ho to nepustí, s tím nikdo nic nenadělá. Takhle to chodí v horách. Čas od času se přihrnou ozbrojení vetřelci. Zaútoč po vlčím, udeř a zmiz, ale nepoddávej se. Jestli země suchem nerodí a stáda chřadnou, je třeba vyrazit na kořistné výpravy do nížiny. Že běží o hlavu? V bitvě stejně dobře jako při pelotě, když tě na smůlu trefí prudký míč.

Iranzu sáhne pod košili, vytáhne na řemínku sluneční znamení vytepané z mědi. Nejstarší bratr mu na rozloučnou zavěsil na šíji *lauburu*. Čtyři listy se protínají středem a nahýbají jeden k druhému od východu k západu. Co paměť sahá, chránívalo Slunce před neštěstím, nemocí i zraněním, možná jistěji než Kristův kříž.

Podobaný čahoun znalecky přikývne: „Jo, dobrej amulet bude potřeba! A pořádný obutí ještě víc než zbraně.“

„Taky mi připadá,“ souhlasí mládenec. „Už druhou neděli pořád jen šlapeme a neděje se nic! Tohle má být válka!“

„Všiml jsem si, že nudou zíváš do dlaní,“ řehtá se na celé kolo nazrzlý pěšák. „Buď rád, kůzlátko, dočkáš se!“

Hned nazítří se navarrské vojsko zamotalo do šarvátky. Iranzu měl oči jako mističky. Toho pokřiku, krve, umírání a hrůzy; zmatek, že nevíš, kam se pustit, před čím uhýbat. Nejlepší se zahrabat pod zem!

Neutíkal, podržel si chladnou mysl a v duši probudil oheň. Vystřílel šípy jako jeho druzi. Střely v černém oblaku pluly nad hlavami nepřátel a střemhlav se vrhaly dolů na kořist. Vzápětí se řady lučištníků probořily a on se ocitl sám uprostřed zápasících. Postrádal štít a meč, vlastnil jen dýku, ale tasil ji. Vyrázil na nejbližšího z nepřátel.

Sličný rytíř v hedvábném šatu se zrovna ocitl na zemi i s koněm, kterému sekerka rozpúlila lebku. Jezdec stěží stihl seskočit; tvář pod přílbicí obalená nachovou šálou potemněla hněvem. V pěsti svíral lehce zakřivenou, štíhlou čepel. Takovou Iranzu nikdy neviděl, vypadala zle jako had. Budši! Hbitě bodl Saracéna do hrudi.

Jemný plášť však halil drátěnou košili. Jezdec hekl, vyjel hadím mečem vpřed. Iranzu mžikem uhnul. Přihrčil se a pěkně podomácku podrazil rytíři nohy ve zdobených škorňích. Skočil po něm, jako by chytal divokého králíka. Zalehl soupeře, lokty mu přimáčkl paže a bacil jej čelem do prostřed obličeje. Přitiskl ostří dýky pod válečnickovu čelist.

Muž zachrčel: „*Jainkoarren!*“

Tehdy ucítil Iranzu náraz. Meč zasáhl vak s chlebem, co jej mládenec nosil na zádech. Úkosem zahlédl, že to udeřil rytířův pěší spolubojovník. Mihla se zbroj z kožených šupin a pestře malovaný kruh štítu.

Než sekl znovu, Iranzu zařízl do masa, pustil dýku a skulil se stranou. Rudý proud z jezdcovy tepny vyšlehl, oslepil útočníka. Mládenec zaklesl chodidla za pěšákovy kotníky

a škulbl. Padajícímú nastavil křivou čepel, dosud sevřenou v rytířově chabnoucí pěsti. Břité ostrí projelo hluboko jako rozpálená lžice hrudkou másla.

Úzký hadí meč uvízl v těle. Iranzu s ním v zběsilém chvatu cloumal, tahal a opíral se chodidlem, až rozšířil otvor ve zbroji i ránu a zbraň uvolnil. Z Maura vykoukla lesklá, horká střeva v nafouklém chumlu. Sliz a puch, až se jednomu žaludek zkroutí.

Neschováš se, neutečeš, nesmíš zeslábnout ani popadat dech. Teď už víš?

Zbroje, které mládenec ukořistil, odevzdal podle práva veliteli. Odměnou získal meč a hrotitou, zdobenou přílbu muslimského vojáka. Přežil a pochlapil se. Ale jiné z vojska pobili Zaragozané a pověsili si jejich hlavy ke koňským postrojům. Několik navarrských válečníků neobstálo proti přesile; nechali si uloupit zajatce, které přemohli. Sancho Garcés přikázal strhnout jejich stany, sebrat jim štíty na krmelce pro soumary, a vyhnal je z vojska. Král byl muž tvrdý a rozhodný, tak jako čepel, která mu sloužila.

Ten zvědavý pěšák se jmenoval Egokiňe, přezdívkou *Ostots*, Hrom. Vypadal na loudu, co si otírá nos o rukávy; ale schovával v nich vějiček jako včel. Prošel ledasčím. Sedí, žvýká kus placky, drobký mu padají od pusy, a mudruje:

„Znal jsem chlápka, co měl špatný kukadla. Po bitvě takhle mejlkou uříznul a uvázal k řemeni kebuli svého bratra.“

„Když je někdo mrtvý, je mrtvý. Co mu ještě může vadit? Duši to nepálí, myslím,“ na to Iranzu. „Maurských koní je škoda. U nás se pasou plaví koníci *pottok*, co vydrží směle klusat přes deset kopců a pět řek, ale tihle komoni se nesou jako knížecí nevěsty.“ Hořekovalo mu srdce, když

viděl ta krásná zvířata zmarněná na bojišti nebo při dlouhém pochodu.

„Ještě něco se mi vrtá makovicí,“ broukl pak. „Ten, co jsem ho podřízl... ten hezoun v duhové sukničce a s šátky kolem hlavy, křičel k Božímu smilování. Jak to, že jsem rozuměl?“

Hrom se uchechl. „Je znát, že jsi přišel z vršků. Všude kolem,“ doširoka zamával paží nad hlavou, „skoro každě povídá po našem, *euskarou*. Na muslimanský straně se taky domluvíš jako nic. Číst a psát – všichni svatý věděj, nač je jim tahle moudrost zapotřebí! – umějí arabsky, ale brebentěj křesťanskou řečí smíchanou s jejich slovy.“

Bujaře se plácl do kolen. „Potkáš jich dost z Kristovy víry. Tady zase poshleďáš lidi, co vyznávají Alláha. Nic divného, žení se to a vdává navzájem. Emír z Tudely je příbuznej našeho krále Sancha. Páni kolem se pasují a vyměňují si místa, všechno je to pomíchaný.“

Poposedl a předváděl jako kejklíř na tržišti: „Představ si, že nasmažíš horu *panady*, jedny taštičky z ječný mouky, druhý z pšeničný, v obou nádivka tu z ryby, tu ze skopového s cibulkou. Jo, dal bych si!“ mlaskl. „A pak je nazdařbůh přeházíš na dvě mísy. *Ez dago horrelako sarrierarik?*“

Iranzu vážně pokývl, že rozumí: prostě směska.

Nijak ho netrápilo, že možná v boji složil někoho z dávné přízně a snad i křesťana, jen válečnický pod bílými, úzkými praporci s černými klikyháky. Tahy saracénského písma mu připomínaly pěšinky chrostičích larev v písku bystřiny. Jak nádhernou měli výzbroj! Skvělé zbraně, jemně tkané oděvy, přepych tolika ozdob a šperků, důvtipně spletené vzory výšev či vytepané do kovu a kůže...

Díval se na kadeřavé koruny stromů a snil, jak se vrátí s válečnou kořistí. Určitě mu osud přihraje víc než jen cizácké tretky. Ať si *millares* po otci užívá bratr! Iranzu zabere

pozemek na prašné půdě kolem řeky Duero. Tak dlouho se o ni potýkala knížectví křesťanů a mohamedánů, až teď nepatří nikomu. Nebo spíš obdělá tvrdou a volnou zem v horách, stejně tam páni lákají.

Postaví kamennou budovu s předsunutým patrem a těžkými krovy. Založí vinici, rozmnoží stádo černohlavých ovcí. Stane se pánem vlastní usedlosti se širokou střechou, otcem rodu – *echeco jauna*.

Jednou, až mu naroste šedivý vous a lidé ho budou ctít, Iranzu Vigilaz usedne o svátku kapradí před svým opevněným domem jako *quidaria*, náčelník údolí, a připije si se všemi *sidrou* ze zkvašených jablek.

Bezmála po stovku let se ubírali zbožní lidé k hrobu svatého Jakuba Staršího v katedrále hvězdného města. Tam, kde poutnická cesta křížila hbitý proud řeky Nive a na ní osadu Bidarray, tyčil se hrad pro válku. Zbudoval ho hřmotný pán Thierry de Laustan se svolením gaskoňského vévody, aby chránil kraj i blízké hranice před útoky z Hispánie i před troulfálními sousedy, hrabaty z Toulouse.

Nevlídná, neútluná pevnost, mohutné hradby z rudého pískovce, v nich čtyři obranné věže okrouhlé a vyčnělé. Pátá, hranatá a nízká, se nakročila do nádvoří, aby poskytla vládci bezpečné obydlí. Přebývat na Bidarray je jako léhat na klestí, i když postel stojí v panských komnatách s dřevěným vyložením.

Thierry de Laustan, mocný pán, se zdržoval jen občas, to že sloužil vévodovi. Když přijel, dusal po chodbách, k čeledi tvrdší než kozlí roh, k ženě měkký jako peří. Správce určil dobrého, pozorného jako včelaři bývají, nitka mu neušla;

i statného velitele posádky, co měl síly jako voda na jaře a sám by obrátil v drť desítku jezdců.

Rytířova choť paní Elisenda si nevážila štěstí, že ji Pán obdařil tak skvělým manželem – zato dopustil, že neznala radosti mateřství ani míru v úsudku. Nejraději by cestovala po příbuzných, dávala dobré rady a starala se. Utěšovala se tím, že chovala pěnkaváky a čiperná kavčata, peskovala družinu a na zahrádce mezi valy pěstovala roztodivné byliní.

Bez škapulíře nevytáhla paty za práh. Proti zlým silám dala postavit nad okna, k dymníkům a na hradební korunu hliněné panáčky – strašáky na čarodějnice *espantabruja*. Pod ně pak nechala zavěsit snítky z jeřábu, břízy a sturače. Po každé vichřici a bouřce chodívala a počítala na prstech, jestli to některou neodneslo a hrad zůstal pod jejich ochranou.

Mezi služebnými dívkami *châtelaine* Elisendy žila sirota jménem Brisca. Pocházela z rodu akvitánských zemanů chudších než trnka na mezi. Osud jí odepřel věno, ne však půvab mládí a čistoty. Byla krásnovlasá, svěží a prostá jako holubice. Víc než služka, méně než vdaná žena, do šedin odsouzená k neměnnému údělu. Kdo by se s ní oženil? Pán si ji nevezme, nuzáku ji nedají.

Vřeteno, nit a tkaní, zbytky z hodovního stolu a odpočítané skývy. Dny čeřily svátky, klevety čeledi, řídké návštěvy kostelíku dole v podhradí, na něž se strojila a do vrkočů zaplétala vínek z pestrých stuh. Oříšky radostí a balvany nehod, ochořely ovce, připekli se chleba, purkrabího rozbolely zuby. Zvěsti o životě venku zaznívaly v šelestivé ozvěně, vzdálené jako pohádky z dalekých světů. Ve velkém světě za dosahem Bidarray se svářili králové, létali draci a vznešení páni si ničili drahou zbroj v nekonečných půtkách.

Čeď spávala v roubených přístavcích a po stájích. Brisce se dostalo výsady mít vlastní světničku, malou jako kosí hnízdo.

Za nocí, místo aby plakala do polštáře vycpaného senem, jako by činila každá jiná, otvírala okenici a vyhlížela k horám tak vysokým, že o ně klopýtal měsíc. Byla osamělejší než děvče z písničky, co sedí pod lipkou v trávě a nemá si komu postěžovat než ptactvu nebeskému. S kým si povídat, na co se těšit?

Nejvíc ji trápilo, že se kromě na mše svaté jen stěží dostane z hradu. Zvykla si pobíhat po lukách a lesích, ještě když byla dívčička na otcově tvrzi v Baudéanu.

* * *

Malá Brisca čeká, až se matka skloní k bratříčkově kolébce. Odloží vlněný prýmek, který splétá, a vyklouzne ze dveří.

„Paní naše sedmibolestná, kam zase to dítě zmizelo?“

Tráva zvlhla rosou, hladí bosé nohy. A pěkně nahoru, lesy borovic a buků, smrčinami, až k jezeru a výš. Táhne na poledne. Horská planina svítí tisícem květů široko daleko, jako by hvězdy sestoupily na zem, ta nejjasnější plane nad štítý útesů – tvrzi s dřevěnou palisádou zůstala hluboko pod nimi. Dívinka si zacloní oči dlaní. Jistě ji volají, hledají, ale ona se brzy otočí k návratu. Jen se rozběhne k oskeruším pod skalami, zamává luňáku, co se mezi oblaky točí jako kejklíč. Pohraje si s městečkem z hlíny, dřívěk a kamení, které tu nechali pasáci koz: tak si krátívají čas.

A že byli šikovní! Zdá se, že někdo kouzlem zmenšil skutečné domy, živé lidi a zvířata proměnil v hliněné figurky. Je div, že drobné sídlo nespolkly deště, nesmetla je nepohoda. Brisca sesbírá ploché kameny, před městečkem vystaví ochrannou zídku proti vichrům. Dokončí a opře se dlaněmi o nízký pahorek, hned pod maličkým valem, který ho ovíjí. Ruce se jí proboří do nory, konce nevidět a z nitra hory táhne chladný dech.